

Dansk IPPA

Et redskab til at afdække aktivitetsproblemer i hverdagen og evaluere indsatser

Manual

IPPA version 1.1. Individually Prioritised Problems Analysis

© EATS Clearinghouse. Office: CMT, Department of Health and Society, Linköping University, Linköping, Sweden.

Publikationen er udgivet af:

Socialstyrelsen

Edisonsvej 18, 1.

5000 Odense C.

Tlf.: 72 42 37 00

E-mail: info@socialstyrelsen.dk

Forfatter: EATS Clearinghouse

1. oplag

Indhold udarbejdet for Socialstyrelsen

Udgivet november 2013

IPPA kan frit anvendes med tydelig kilde angivelse

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-93052-48-2

Forord

Offentlige indsatser skal i stigende grad have en dokumenteret effekt. I den forbindelse er det nødvendigt at have adgang til relevante og velafprøvede redskaber.

Mange redskaber egner sig ikke til at undersøge effekter på hjælpemiddelområdet, fordi de er udviklet til at undersøge effekter af indsatser, der retter sig mod personlig udvikling frem for kompensation, for eksempel genoptræning.

Individually Prioritised Problems Analysis (IPPA) er et redskab, der er særligt udviklet til at udrede aktivitetsproblemer i hverdagen og evaluere effekten af hjælpemidler, men det kan også bruges til at undersøge effekter af bredere rehabiliteringsindsatser. IPPA har fokus på borgerens problemer med hverdagsaktiviteter, og på at fremme borgerens deltagelse i samfundet.

IPPA er udviklet som en del af et EU-projekt, hvor formålet var at udvikle redskaber til at undersøge effekter af hjælpemiddelindsatser. Den danske version er oversat og afprøvet i et samarbejde mellem Hjælpemidler & Kommunikation, Fredericia Kommune, og Socialstyrelsen med støtte fra Ergoterapeutforeningen. EATS Clearinghouse, der har udviklet IPPA, har godkendt oversættelsen.

I IPPA-manualen gennemgås selve redskabet og hvordan man bruger det. Derudover et selvstændigt dokument med bilag, som omhandler oversættelsesprocessen til den danske version, information om den danske reliabilitetstestning, med mere.

God fornøjelse med IPPA.

Mai-Britt Tingsager

Afsnitsleder

Hjælpemidler & Kommunikation

Fredericia Kommune

Åse Brandt

Seniorforsker

Socialstyrelsen

Indholdsfortegnelse

Introduktion til IPPA	5
Brugen af IPPA i praksis.....	5
1. Materialer	6
2. Identifikation af problemer ved det første interview	6
3. Vurdering af betydning og besvær	7
4. Opfølgende interview	7
5. Beregning af resultatet	8
<i>Eksempel på beregning af IPPA-gennemsnitsscore</i>	<i>9</i>
<i>Beregning af effekten af indsatsen</i>	<i>9</i>
<i>Skema til beregning af IPPA-scorer</i>	<i>9</i>
Erfaringer med IPPA.....	11
<i>Krav til interviewer</i>	<i>11</i>
<i>Gennemførelse af IPPA-interview</i>	<i>11</i>
<i>Borgeren og aktivitetsproblemer</i>	<i>11</i>
Litteratur	12
IPPA-skema – Interview 1	13
IPPA-skema – Interview 2	14
IPPA-aktivitetstjekliste.....	15
Store skalaer.....	16

Introduktion til IPPA

IPPA blev udviklet i 1990'erne i et samarbejde mellem Norge, Sverige, Holland og Italien. Baggrunden var et ønske om et redskab til effektevaluering, der var borgercentreret, ikke-diagnose- eller funktionsnedsættelsesspecifikt, og baseret på erfaringer med brugen af hjælpemidler i hverdagen og i forhold til omgivelserne (1).

IPPA er et redskab som anvendes til at udrede borgerens problemer med hverdagens aktiviteter, og det danner grundlag for en struktureret samtale med borgeren. På baggrund af denne udredning iværksættes en eller flere indsatser, for eksempel brug af et hjælpemiddel. Efter indsatsen er gennemført og integreret i borgerens hverdag, foretages et opfølgningsinterview. Forskellen mellem, hvor lette aktiviteterne er ved opfølgningen i sammenligning med hvor lette der var ved det første interview, udgør effekten af indsatsen (1,2).

Hvis borgeren har trænet kommunikation eller daglige færdigheder samtidig med, at han eller hun har fået hjælpemidler, måler man på effekten af den samlede rehabilitering.

Der er emner, som IPPA ikke berører, og som man i givet fald må undersøge ved at bruge andre redskaber. Det gælder for eksempel psykosociale dimensioner, såsom følelsen af selvværd, selvtillid, tilfredshed, tryghed og livskvalitet.

Målgruppen for IPPA er først og fremmest borgere, der har problemer med hverdagens aktiviteter på grund af funktionsnedsættelse, men målgruppen kan også være hjælpere, pårørende og plejepersonale.

I forbindelse med den oprindelige udvikling af IPPA, blev redskabets validitet (troværdighed) og reliabilitet (pålidelighed) testet. Relevansen og reliabiliteten af den danske version af IPPA er også undersøgt og fundet tilfredsstillende. Yderligere oplysninger om oversættelsen og testningen af IPPA findes i bilag 1-3.

Erfaringerne viser, at det første IPPA-interview maks. tager 15-45 minutter og opfølgningsinterviewet maks. 15-30 minutter. Opfølgningsinterviewet kan også foretages telefonisk og tager så 5-10 minutter.

Brugen af IPPA i praksis

IPPA anvendes i et interview med borgeren om hans eller hendes problemer med aktiviteter i hverdagen. Interviewet gennemføres af en trænet interviewer to gange: første gang, før der er ydet en indsats, og anden gang efter indsatsen, når borgeren har vænnet sig til at bruge hjælpemidlet.

1. Materialer

Til det første interview skal intervieweren medbringe syv eksemplarer af skemaet "IPPA-skema - Interview 1" (side 14), IPPA-aktivitetstjeklisten (side 16), samt blankt papir. Til det opfølgende interview anvendes "IPPA-skema - Interview 2" (side 15). Der kan også medbringes store skalaer, som borgeren kan se på under scoringen (side 17).

2. Identifikation af problemer ved det første interview

Ved første interview identificerer borgeren de aktivitetsproblemer, han oplever i hverdagen, og som han ønsker at få afhjulpet. Dette gøres så tidligt i forløbet som muligt. Borgeren må højst udvælge syv forskellige problematikker. Herefter skal han eller hun *score* de udvalgte aktiviteter i forhold til, hvor vigtige de er, og hvor svære de er at udføre.

Interviewet skal foregå uformelt og i et naturligt samspil mellem borgeren og intervieweren. Intervieweren må gerne omformulere teksten, hvis borgeren har svært ved at forstå den. Intervieweren kan for eksempel konsekvent omskrive ordet "aktivitet" til "hverdagens gøremål og opgaver". Det er afgørende, at det er borgerens opfattelse af aktivitetsproblemerne, der kommer frem.

Identifikationen af aktivitetsproblemer foregår på følgende måde:

1. Læs teksten øverst på "IPPA-skema – Interview 1" op for borgeren, eller lad borgeren selv læse teksten:

"Fortæl om de daglige gøremål eller opgaver i hverdagen, som du har svært ved eller ikke kan klare".

Hvis borgeren har svært ved at svare, kan intervieweren hjælpe borgeren ved at bede ham om at beskrive de forskellige gøremål (aktiviteter), han udfører fra morgen til aften. IPPA-aktivitetstjeklisten kan også understøtte processen.

2. Det er vigtigt, at problemerne identificeres på aktivitetsniveau, så de kan evalueres ved opfølgningsinterviewet. Hvis et udsagn er for generelt, skal intervieweren spørge ind til problemet, så det bliver mere konkret.

Eksempel: "Jeg har problemer med at gå". Her kan man spørge: "I hvilke situationer er det et problem at gå?".

3. Skriv en liste over de aktivitetsproblemer, som borgeren spontant har identificeret. Det kan enten gøres på det blanke stykke papir eller på selve IPPA-skemaet.
4. Gennemgå aktivitetstjeklisten med borgeren for at være sikker på, at han ikke har glemt relevante aktivitetsproblemer.

5. Der må højst identificeres syv aktivitetsproblemer – hvis der er færre, er det helt i orden. Hvis borgeren identificerer flere end syv aktivitetsproblemer, skal han eller hun udvælge de syv, der er mest relevante.
6. Udfyld, for hvert af de identificerede aktivitetsproblemer, et nyt "IPPA-skema – Interview 1". Nævn den aktivitet, der skal vurderes. For eksempel at købe ind, støvsuge eller se fjernsyn, og nummerer aktiviteterne fra 1 til 7. Nummereringen er ikke lig med en prioritering af aktivitetsproblemerne.

3. Vurdering af betydning og besvær

Intervieweren viser borgeren IPPA-skemaet med aktivitetsproblem 1 og beder ham eller hende besvare det første spørgsmål om aktivitetsproblemets betydning: "Hvor vigtigt er det for dig at få løst dette aktivitetsproblem?"

Borgeren svarer ved at sætte X ud for det mest relevante af de mulige svar.¹

Derefter besvarer borgeren det andet spørgsmål om besvær: "Hvordan er det for dig at udføre aktiviteten for tiden?". Borgeren sætter X ud for det mest relevante af de mulige svar.

Fremgangsmåden gentages for hvert af de syv aktivitetsproblemer.

Hvis borgeren synes, det er vanskeligt at vælge et svar, kan intervieweren hjælpe ved at foreslå, at borgeren vurderer problemet på en skala fra et til fem. Når borgeren vakler mellem to svar, skal man bede ham om at tænke på at vælge det, der passer bedst.

Hvis besværet med at udføre aktiviteten varierer mellem gode og dårlige dage, eller gode og dårlige tidspunkter i løbet af en dag, skal borgeren give sin vurdering i forhold til de tidspunkter, hvor han har det dårligst.

4. Opfølgende interview

Når borgeren har vænnet sig til sit nye hjælpemiddel og gjort sig erfaringer med det, gennemfører intervieweren et opfølgningsinterview. Erfaringer fra danske undersøgelser viser, at borgeren skal bruge noget tid på at lære sit nye hjælpemiddel at kende, og derfor bør der gå mindst fire måneder inden opfølgningsinterviewet (3).

For hvert af de problemer, der blev identificeret ved det første interview, udfylder intervieweren nu et "IPPA-skema – Interview 2". De beskrivelser og nummereringer, der blev anvendt i første interview, anvendes igen.

Borgeren må ikke se eller vide, hvad han har scoret ved det første interview. Intervieweren viser borgeren IPPA-skemaet med aktivitetsproblem nr. 1 og

¹ Svarkategorierne med stor skrifttype i Bilag 4 kan eventuelt anvendes.

spørger: "Hvordan er det for dig at udføre aktiviteten for tiden?". Borgeren sætter X ud for det mest relevante af de mulige svar.

Fremgangsmåden gentages for hvert af de aktivitetsproblemer, der blev fundet frem til ved det første interview. Interviewet med borgeren er nu afsluttet, og IPPA-scorer kan beregnes.

5. Beregning af resultatet

Når borgeren har afsluttet scoringen, kodes svarene på følgende måde:

Betydning	Besvær
1= Slet ikke vigtigt	1= Meget let
2= Ikke særlig vigtigt	2= Let
3= Mere eller mindre vigtigt	3= Hverken let eller svært
4= Vigtigt	4= Svært
5= Meget vigtigt	5= Kan ikke udføres

Resultatet beregnes i form af en IPPA-gennemsnitsscore på følgende måde:

- "Besvær" og "betydnings" scorerne for den enkelte aktivitet ganges med hinanden og resulterer i en IPPA-score.
- IPPA-scorerne lægges sammen
- IPPA-scorerne divideres med antallet af aktivitetsproblemer. Resultatet er en IPPA-gennemsnitsscore.

IPPA-gennemsnitsscoren er udtryk for borgerens oplevelse af sit gennemsnitlige besvær med hverdagens aktiviteter. Jo højere tallet er, desto mere besvær er der forbundet med dem.

Ved opfølgningen gennemføres samme procedure som ved det første interview. Men denne gang beregnes borgerens IPPA-gennemsnitsscore på basis af:

- Nye scoringer af "besvær" med aktiviteten.
- Scoringerne af "betydning"² fra det første interview.

² I opfølgningsinterviewet bliver borgeren ikke bedt om at score "betydning". På den måde bliver udgangspunktet ved baseline bibeholdt, og effekterne vurderet i den kontekst.

Eksempel på beregning af IPPA-gennemsnitsscore

Borgerens scoring ved interview 1:

Aktivitetsproblem 1: betydning = 5, besvær = 5: score = $5 \times 5 = 25$

Aktivitetsproblem 2: betydning = 3, besvær = 4: score = $3 \times 4 = 12$

Aktivitetsproblem 3: betydning = 2, besvær = 1: score = $2 \times 1 = 2$

Gennemsnitsscore: $(25 + 12 + 2) / 3 = 12,33$

Borgerens scoring ved interview 2:

Aktivitetsproblem 1: betydning = 5 (værdi fra interview 1), besvær = 3: score = $5 \times 3 = 15$

Aktivitetsproblem 2: betydning = 3 (værdi fra interview 1), besvær = 2: score = $3 \times 2 = 6$

Aktivitetsproblem 3: betydning = 2 (værdi fra interview 1), besvær = 1: score = $2 \times 1 = 2$

Gennemsnitsscore: $(15 + 6 + 2) / 3 = 7,67$

Beregning af effekten af indsatsen

Effekten af indsatsen beregnes ved at trække IPPA-gennemsnitsscoren fra opfølgningsinterviewet fra IPPA-gennemsnitsscoren fra det første interview.

Med udgangspunkt i eksemplet ovenfor trækkes Interview 2 gennemsnitsscoren fra interview 1 gennemsnitsscoren: $12,33 - 7,67 = \underline{4,67}$.

Forskellen mellem IPPA-gennemsnitsscoren fra før borgeren fik sit hjælpemiddel og ved opfølgningen udgør således effekten af indsatsen. Det vil sige, at man her kan måle, i hvilken udstrækning hjælpemidlet har reduceret de daglige aktivitetsproblemer.

Effekten kan grundlæggende sige noget om, hvorvidt aktivitetsproblemerne er blevet løst. Jo større forskel, der er mellem interview 1 og 2, jo større er effekten.

Skema til beregning af IPPA-scorer

Skemaet på næste side er et eksempel på, hvordan IPPA-scorer beregnes. Opret for eksempel et lignende skema i Excel, så er det hurtigt at beregne resultaterne.

Dato _____

Borger _____

Aktivitets- problem	Betydning	Interview 1 Besvær	Interview 1 Score (mulig score 1-25) (Betydning x interview 1)	Interview 2 Besvær	Interview 2 Score (mulig score 1-25) (Betydning x interview 2)	Ændring: Interview 1 score minus interview 2 score
1	5	5	25	3	15	10
2	3	4	12	2	6	6
3	2	1	2	1	2	0
4						
5						
6						
7						
Sum			37		23	14
IPPA-gennemsnitsscore (sum/antal aktivitetsproblemer)			12,33		7,67	4,67

Erfaringer med IPPA

Der er gennemført en række projekter internationalt og nogle få i Danmark, hvor IPPA er anvendt (1,2,4-6). Nedenfor følger nogle af de indhentede erfaringer.

Krav til intervieweren

- Intervieweren skal være trænet i brug af IPPA. Rollespil kan med fordel anvendes i forbindelse med træningen.
- Det er nyttigt løbende at genopfriske brugen af IPPA, da intervieweren erfaringsmæssigt kan udvikle sin egen måde at gennemføre IPPA-interview på, som ikke er helt i overensstemmelse med anvisningerne i manualen.
- Det kan være svært for at vænne sig til at anvende et struktureret redskab. Nogle oplever, at kontakten med borgerne kan blive mere formel. Men jo mere redskabet anvendes, desto mere naturligt bliver det.

Gennemførelse af IPPA-interview

- Tidsrummet mellem de to interview skal nøje overvejes og tilpasses den sammenhæng, som IPPA anvendes i. Det er blandt andet vigtigt at sikre sig, at tidsrummet er tilstrækkeligt langt til, at borgeren får erfaringer med at bruge hjælpemidlet.
- Interviewerne blev nogle gange nødt til at hjælpe borgerne med at omformulere deres problemer som aktivitetsproblemer.
- Nogle gange opfattede borgerne, at deres problemer var relateret til den hjælp, de fik (taxaen kommer tit for sent) eller til selve hjælpemidlet (min kørestol er for gammel og tung) frem for til aktiviteter. I de tilfælde må intervieweren støtte borgeren i at formulere det egentlige aktivitetsproblem.
- Det er vigtigt at tænke på, at aktivitetsproblemet skal formuleres på sådan en måde, at ændringer kan registreres ved opfølgning.

Borgeren og aktivitetsproblemer

- I de forskellige studier identificerede borgerne gennemsnitligt mellem 2,5 og 4,6 aktivitetsproblemer.
- De aktivitetsproblemer, der blev nævnt først, blev ikke scoret som vigtigere end de andre.
- Fokus på aktivitetsproblemer kan for nogle borgere være meget konfronterende.
- Det virkede, som om borgerne havde lettere ved at udtrykke deres aktivitetsproblemer og deltage i hjælpemiddelformidlingsprocessen efter IPPA-interviewene.
- Nogle kan have svært ved at identificere aktivitetsproblemer, fordi de har vænnet sig til at have dem.

Litteratur

1. Andrich R, Ferrario M, Wessels R. Assessing outcomes of assistive technology and services 3.1/3.2: The EATS instrument. Project DE3101 EATS (Efficiency of Assistive Technology and Services). Brussels: Sector C/8 Disabled and Elderly; 1997.
2. Wessels R. Ask the User. User perspective in the assessment of assistive technology. Maastricht, The Netherlands: Universitaire pers Maastricht; 2004.
3. Brandt. Outcomes of rollator and powered wheelchair interventions. User satisfaction and participation. [Dissertation]. Lund, Sweden: Faculty of Medicine, Division of Occupational Therapy, Lund Universitet; 2005.
4. Götherström U-C, Persson J. Instrumentet IPPA för resultatmätning vid arbetslivsinriktad rehabilitering. Linköping: Centrum för utvärdering av medicinsk teknologi. Institutionen för hälsa och samhälle; 2003.
5. Wessels RD, de Witte LP. Reliability and validity of the Dutch version of QUEST 2.0 with users of various types of assistive devices. Disability and Rehabilitation. 2003;25(6):267-72.
6. Bræmer KL. Implementering af forsknings- og evidensbaseret ergoterapi: Et pilotprojekt med brug af IPPA. Midtvejsevaluering. 2012.

IPPA-skema – Interview 1

Udfyld et separat skema for hvert identificeret aktivitetsproblem

"Fortæl om de daglige gøremål eller opgaver i hverdagen, som du har svært ved, eller som du ikke kan klare".

Hvis der er behov for det, kan interviewerens uddybe "aktivitet"³:

Det kan være en afgrænset aktivitet/gøremål/opgave, for eksempel at lave mad, vaske bilen, tage brusebad, eller det kan være en mere omfattende, for eksempel at holde kontakt med pårørende eller at købe ind.

Udfyldes af interviewerens

Aktivitetsproblem nr. _____

Aktivitet: _____

Udfyldes af borgeren

Betydning: Hvor vigtigt er det for dig at få løst dette aktivitetsproblem?

(Sæt x i den boks, der passer bedst)

- ☐ 1. Slet ikke vigtigt
- ☐ 2. Ikke særlig vigtigt
- ☐ 3. Mere eller mindre vigtigt
- ☐ 4. Vigtigt
- ☐ 5. Meget vigtigt

Besvær: Hvordan er det for dig at udføre aktiviteten for tiden?

(Sæt x i den boks, der passer bedst)

- ☐ 1. Meget let
- ☐ 2. Let
- ☐ 3. Hverken let eller svært
- ☐ 4. Svært
- ☐ 5. Kan ikke udføres

³ I skemaet står der konsekvent "aktivitet", men interviewerens kan bruge "gøremål", "opgaver" eller andet, der passer ind i situationen, hvis borgeren ikke forstår begrebet "aktivitet".

IPPA-skema – Interview 2

Udfyld et separat skema for hvert identificeret aktivitetsproblem. Borgeren må ikke se sine scoringer fra første interview!

Udfyldes af interviewer

Det er nu gået ca. ____ måneder siden, vi mødtes.

Formålet med besøget i dag er at se på, hvilken betydning du mener, at indsatserne har haft for din mulighed for at udføre de aktiviteter, som du tidligere fortalte, du havde besvær med.

Aktivitetsproblem nr. _____ (det samme som ved interview 1)

Aktivitet: _____

Udfyldes af borgeren

Besvær: Hvordan er det for dig at udføre aktiviteten for tiden?

(Sæt x i den boks, der passer bedst)

- ☐ 1. Meget let
- ☐ 2. Let
- ☐ 3. Hverken let eller svært
- ☐ 4. Svært
- ☐ 5. Kan ikke udføres

IPPA-aktivitetstjekliste

Omsorg for sig selv

- Tage brusebad/bad/vaske sig
- Tand-/hår-/hud-/fodpleje
- Tage tøj af og på
- Spise/drikke
- Toiletbesøg
- Sove og hvile
- Tage vare på eget helbred, for eksempel tage medicin, lave øvelser

Mobilitet

- Bevæge sig rundt inde/ude (gående, med kørestol eller andet hjælpemiddel)
- Gå på trapper
- Sætte og rejse sig fra stol
- Komme i og ud af sengen
- Seksualitet/intimt samvær
- Komme ind og ud af bil

Transport

- I bil
- På cykel
- Med offentlige transportmidler

Huslige gøremål

- Lave mad/forberede et måltid
- Gøre rent/vaske op
- Vaske/ordne tøj
- Købe ind
- Hente post
- Løfte ting/samle ting op
- Lettere reparationer
- Passe husholdningens regnskab/økonomi

Sikkerhed

- Alarmere ved brand
- Låse/låse yderdøre op
- Tilkalde hjælp

Fritid

- Se tv
- Høre radio/musik
- Læse avis/blade/bøger
- Slappe af
- Passe have
- Lege
- Bruge computer
- Spille
- Hobby
- Sport

Kommunikation

- Tale med andre (tale, høre, forstå)
- Benytte en telefon
- Læse/skrive

Arbejde/studier

- Arbejde
- Studier
- Frivilligt arbejde

Social kontakt

- Besøge familie/venner
- Deltage i foreninger/organisationer

Store skalaer

Store skalaer, der kan vises til borgeren, så det er lettere at overskue svarmulighederne.

5	Meget vigtigt
4	Vigtigt
3	Mere eller mindre vigtigt
2	Ikke særlig vigtigt
1	Slet ikke vigtigt

1	Meget let
2	Let
3	Hverken let eller svært
4	Svært
5	Kan ikke udføres